

original scientific paper
prejeto: 2001-06-28

UDK 811.163.42'282'367.625 (J in Z Istra)

SINONIMKA I METAFORIKA GLAGOLA "HODATI" U GOVORIMA JUŽNE I ZAPADNE ISTRE

Viktor BOŽAC

Sveučilište u Rijeci, Filozofska fakulteta u Puli, HR-52100 Pula, Ulica I. Matetića Ronjgova 1

IZVLEČEK

V pričujočem članku avtor obravnava številne in zelo različne izraze, ki pomenijo "hoditi", ne pa tudi drugih, pogosto njihovih osnovnih pomenov, kakršen je npr. grabiti – jemati. Takšno jezikovno bogastvo bi bilo mogoče prikazati tudi za druge ljudske aktivnosti, s čimer bi se popolneje prikazala kultura in pogled na svet ljudi določenega kraja.

Na osnovi dolgoletnih opažanj in beleženj posebnosti čakavščine na območju južne in zahodne Istre, ne pa na osnovi literature, saj o tej temi sploh ne obstaja, želi avtor v članku opozoriti, prvič, na jezikovno bogastvo ljudske govornice, in to zgolj ob upoštevanju izražanja v povezavi z glagolom hoditi (iti), pešačiti, drugič, kar najbolj natančno pojasniti uporabo posameznih glagolov v zvezi s pešačenjem, in, tretjič, pripraviti bralce na razmišljanje in razvijanje občutka za jezik, za pravilno in lepo jezikovno izražanje ob vsaki priložnosti.

Ključne besede: čakavščina, glagol "hoditi", glagolske oblike, sinonimi, metafore, pogovorni jezik, J in Z Istra

SYNONYMY AND METAPHORICS OF THE VERB "HODATI" (TO GO) IN THE IDIOMS OF SOUTHERN AND WESTERN ISTRIA

ABSTRACT

The present contribution deals with the numerous and very diverse expressions meaning "to go", and not with some other, often their basic meanings, such as to seize – to take. Such linguistic richness could also be demonstrated for other people's activities, with which culture and view of the world by people of certain places would be presented more thoroughly.

On the basis of some prolonged observations and annotations of the peculiarities of the "čakavština" language spoken in southern and western Istria – and not on the basis of literature which, in fact, does not exist in this respect at all – the author wishes to call our attention, firstly, to the linguistic richness of popular language, and this merely by taking into account the expressions dealing with the verb to walk (to go), secondly, to explain, as accurately as possible, the use of separate verbs in connection with walking and, thirdly, to get the readers to reflect on and to develop the feeling for language, to get them interested in a proper and linguistically attractive manner of expression on every occasion.

Key words: "čakavština" language, verb "to go", verbal forms, synonymous, metaphors, spoken language, S and W Istria

"Zuji, zveči, zvoni, zvuči,
šumi, grmi, tutnji, huči –
To je jezik roda moga!"

(Petar Preradović: *Jezik roda moga*)

UVOD

Općepoznata je činjenica da je jezik živ organizam u stalnoj poznanosti s društvenim zbivanjima, ili kako reče Niccolò Tommaseo, talijanski književnik podrijetlom iz Hrvatske (Šibenik 1802. – Firenze 1874.): "Jezik i pojedine riječi predstavljaju simbole za komuniciranje, etičku vrijednost društvenog života, civilizacije i politike." (...) To nam potvrđuju i brojni raznovrsni izrazi za hodanje, nastali tijekom stoljeća a rabe se i danas u svakodnevnom govoru na navedenom području u Istri.

U ovom radu prikazujemo brojne i raznolike izraze koji znače "hodati", ali ne i druga, često i njihova osnovna značenja, kao npr. brisati – trti, grabiti – uzimati, i dr. Takvo bi se jezično bogatstvo moglo prikazati i za druge ljudske aktivnosti, čime bi se potpunije prikazala kultura i pogled na svijet ljudi dotičnog kraja.

I samo letimičnim pogledom na navedene glagole koji se rabi u vezi s hodanjem može se ustanoviti da prevladavaju izvorni čakavski izrazi, uz brojne književne (standardne) hrvatske izraze, što potvrđuje čvrstu povezanost navedenog kraja s ostalim područjem hrvatskog jezika. Izrazi preuzeti iz drugih jezika su obično preoblikovani, a rezultat su nekadašnjeg izravnog dodira s dotičnim jezicima – koji su svojedobno bili i upravni jezici (talijanski i njemački) u navedenom kraju. No valja primijetiti da su čakavci i standardne hrvatske riječi i tuđica često prilagodili svom jezičnom osjećaju. To vidimo kad usporedimo čakavske izraze s onima zapisanim u velikom Akademijinom Rječniku (JAZU/HAZU, Zagreb 1880.-1976.) i u novom Rječniku hrvatskog jezika Vladimira Anića, izd. Novi Liber, Zagreb 1998. (3. izd.).

Šišan / Sissano (foto: D. Krmac, 2001).

U navedenim čakavskim govorima prevladava stara silazna akcentuacija, ali i pri preskakivanju naglaska na prethodni slog u riječi, silazni se naglasci često reflektiraju kao silazni, kratki ili dugi, a ne kao u standardnom jeziku: ulazni na drugom, a spori na kratkom slogu. No ima slučajeva u kojima susrećemo i posve pravilno standardno, književno naglašavanje, u prvom redu u izrazima koji su u novije vrijeme preuzeti iz književnog jezika.

Uz nesvršene glagole u neodređenom obliku (infinitivu) dati su uobičajeno samo najosnovniji glagolski oblici (gl. pril. sadašnji i gl. imenica), odnosno slučajevi s neobičnim čakavskim oblikom, dok se ostali oblici mogu lako odrediti na temelju rečenog. Navedeni su i poneki učestali i savršeni glagoli dotičnog korijena, ako su oni vrlo česti, čak i češći od nesvršenog glagola, dok bi njihovim dosljednim navođenjem ovaj rad bio preopširan za ovu prigodu.

Radi potpunijeg pregleda narodnog izražavanja u vezi s hodanjem, donosimo i kraći pregled često upotrebljivanih priloga načina, no bez onih kojima se izražava emotivno stanje subjekta: veselo, tužno, mučno, žalostno i sl.

KRATICE I ODREDNICE

+	znak kojim se označuje pretpostavljena nepotvrđena riječ
atrib.	atribut
čak.	čakavski
ekspres.	ekspresivno
engl.	engleski
gl.	glagol
gl. im.	glagolska imenica
HAZU	Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti (ranije JAZU – v.)
i dr.	i drugi
ikav.	ikavski
im.	imenica
imp.	imperativ
iron.	ironično
itd.	i tako dalje
izd.	izdanje
JAZU	Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti (danas HAZU – v.)
lat.	latinski
nesvrš.	nesvršeni vid glagola
njem.	njemački
pogrd.	pogrdno
prez.	prezent
pril. sad.	prilog sadašnji
razg.	razgovorno
svrš.	svršeni vid glagola
tj.	to jest
usp.	usporedi
v.	vidi
vojn.	vojnički

GLAGOLI KOJIMA SE IZRIČE HODANJE

B

bàsati, nesvrš. (pril. sad. *bàsajući*, gl. im. *bàsanje*) – hodati nemareći kako, kuda i kamo; svrš. *nabàsati* – naići nepredviđeno na koga ili na što; *bànuti* – stići nenadano.

bázati, nesvrš. (pril. sad. *bázajući*, gl. im. *bázanje*) – kretati se bez određenog cilja, švrljati (v.), tumarati (v.).

bižàti, nesvrš. (pril. sad. *bižèći*, gl. im. *bīžanje*) – hodati brzo, žuriti se kamo; upitno: *kàmo bižīš?* (bježiš); imp. *bīži (bīš) čī!* – idi dalje!

blēntati/blentārīti, nesvrš. (pril. sad. *blentājući/blentáreći*, gl. im. *blēntanje/blentárenje*) – ići kamo nepotrebno; svrš. *poblēntati* – poći.

branàti, (nesvrš. sad. *branājući*, gl. im. *branánje*) – hodati vukući noge poput brane po izoranoj zemlji ili nesmiljeno vlaka – ti (v.) po travi na sjenokosi.

brgešàti, nesvrš. (pril. sad. *brgešājući*, gl. im. *brgešánje*) – hodati brzo u hlačama (čak. *brgèšama*) širokih nogavica koje se trljaju jedna o drugu.

brīšati, nesvrš. (pril. sad. *brīšući*, gl. im. *brīsanje*) – udaljavati se brzim korakom; bježati kad se učini komu što našao; svrš. *izbrisati* – brzo nestati; pobjeći.

brtičàti, nesvrš. (pril. sad. *brtičājući*, gl. im. *brtičánje*) – hodajući nogama udarati sitno kamenje, kaže se i *kopunàti* (v.) (*brtīca* ili *kōpun* – udarac papkom ili kopitom pojedinih životinja).

bīžati, nesvrš. (pril. sad. *bīžajući*, gl. im. *bīžanje*) – hodati brzo, žuriti (v.) kamo.

C

camblatàti, nesvrš. (pril. sad. *camblatājući*, gl. im. *camblatánje*) – ići kamo nepotrebno i nepoželjno, često i prećicama preko polja ili livada.

càpkati, nesvrš. (pril. sad. *càpkajući*, gl. im. *càpkanje*) – hodati ubrzano i sitnim koracima, uz blago udaranje stopalima, pa se kaže i *tàpkati* (v.).

cavatàti, nesvrš. (pril. sad. *cavatājući*, gl. im. *cavatánje*) – 1. hodati u grubim platnenim kućnim papučama (čak. *cavàtama*); 2. hodati tamo-amo tražeći što od kuće do kuće, ili gradu od dućana do dućana; isto što i *papučàti* (v.).

cokufàti, nesvrš. (pril. sad. *cokufājući*, gl. im. *cokulánje*) – kretati se u gruboj drvenoj obući, rjeđe u teškim kožnim cipelama; *klompati* (v.).

cūftati, nesvrš. (pril. sad. *cūftajući*, gl. im. *cūftanje*) – hodati ubrzano i malo pognuto kao da se što vuče, što podsjeća na vlak i zvuk lokomotive: *cūf-cūf*, pa otuda takav izraz.

cūncati, nesvrš. (pril. sad. *cūncajući*, gl. im. *cūncanje*) – hodati kao po oprugama, tj. spuštajući i dižući tijelo.

cuncljàti, nesvrš. (pril. sad. *cuncljājući*, gl. im. *cuncljánje*) – hodati kamo nevoljko, nerado, s malo volje;

svrš. *pocuncljàti* – poći (*docuncljàti* – doći) što moljati, prosjačiti.

cundràti, nesvrš. (pril. sad. *cundrājući*, gl. im. *cundránje*) – pogrd. ići kamo nepotrebno i nepoželjno; im. glasi *cúndre*.

cuntàti, nesvrš. (pril. sad. *cuntājući*, gl. im. *cuntánje*) – isto što i *cundràti*, ali s manje pogrđnim značenjem.

cūpkati, nesvrš. (pril. sad. *cūpkajući*, gl. im. *cūpkanje*) – kretati se sitnim korakom uz lagano tupkanje nogama.

D

dīlati, nesvrš. (pril. sad. *dīlajući*, gl. im. *dīlanje*) – kretati se ostrim i uskim korakom trljajući nogu uz nogu poput dilanja drva za određenu upotrebu.

dīmiti, nesvrš. (pril. sad. *dimē čī*, gl. im. *dīmljenje*) – hodati brzo čvrstim korakom, nestajati komu s vidika; svrš. *izdīmiti* – nestati bestraga, izgubiti se.

dōhoditi, nesvrš. (pril. sad. *dohodēći/dohòdeći*, gl. im. *dohodēnje/dohòdenje*) – dolaziti; svrš. *dōći/dōjti*, rivati (tal. *arrivare*).

dofàziti, nesvrš. (pril. sad. *dofàzeći*, gl. im. *dofàženje*) – isto što i dohoditi (v.).

dondulàti se, nesvrš. (pril. sad. *dondulājući se*, gl. im. *dondulánje*) – hodati polako, mlitavo i ljuljajući se (tal. *dondolare*).

drīblati, nesvrš. (pril. sad. *drīblajući*, gl. im. *drīblanje*) – obično u nogometu brzo i spretno tjeranje lopte vijugavo malim, izmjeničnim pokretima nogu protivničkog igrača koji mu nastoji oduzeti loptu, nadmudriti ga.

drīpàti, nesvrš. (pril. sad. *drīpajući*, gl. im. *drīpanje*) – ubrzano žurno ići za kim, npr. dijete za majkom; *rēpàti* (v.); svrš. *podripati* – poći, potapkatati za kim.

dīmati, nesvrš. (pril. sad. *dīmajujući*, gl. im. *dīmanje*) – hodati tresući tijelo i postrugivati ili drsati nogama.

dīncati, nesvrš. (pril. sad. *dīncajući*, gl. im. *dīncanje*) – ići kamo rado, laganim i brzim korakom, gotovo poskakujući ili plešući, npr. ići na kakvu zabavu, ples ili u goste; svrš. *podīncati*.

dīndati, nesvrš. (pril. sad. *dīndajući*, gl. im. *dīndanje*) – isto što i *dīmati*.

dīrsati, nesvrš. (pril. sad. *dīrsajući*, gl. im. *dīrsanje*) – hodati potresujući tijelo i postružujući nogama; usp. *dīrmati*.

drūcati, nesvrš. (pril. sad. *drūcajući*, gl. im. *drūcanje*) – hodati ukrućeno i udarajući stopalima; svrš. *podrūcati* (kamo), poći.

D

dīpàti, nesvrš. (pril. sad. *dīpajući*, gl. im. *dīpanje*) – 1. radosno i bučno skakutati; 2. trčkarati tamo-amo radi obavljanja kakva posla; svrš. *dīpiti/dīpnuti*, – naglo skočiti proizvedući buku; na brzinu jednim skokom komu što ukrasti i pobjeći.

F

filiti, nesvrš. (pril. sad. *filijući*, gl. im. *filanje*) – hodati vrlo brzo da se ne zakasni na odredište; svrš. *pofiltrati* – poći kamo vrlo brzim korakom.

fřckati, nesvrš. (pril. sad. *fřckajući*, gl. im. *fřckanje*) – hodati brzo sitnim koracima te lagano dodirajući tlo, što podsjeća na frcanje ili prelijetanje sitne ptice s grane na granu.

fřndati, nesvrš. (pril. sad. *fřndajući*, gl. im. *fřndanje*) – hodati vrlo raspoloženo laganim korakom jedva dodirajući tlo, npr. odlazeći na kakvu zabavu ili u posjet voljenoj osobi; svrš. *pořndati* – poći (*fřndalac* – zvrk).

fřsti se/fřzati se, nesvrš. (pril. sad. *fřzuci se/fřzajući se*, gl. im. *fřzanje*) – 1. (s)klizati se (v.); 2. kretati se kradomice; svrš. *profřsti se* – pasti.

G

gacati, nesvrš. (pril. sad. *gucajući*, gl. im. *gucanje*) – hodati dugim korakom po visokoj travi ili po blatu poput peradi ili krupne stoke.

galopati, nesvrš. (pril. sad. *galopajući*, gl. im. *galopanje*) – ići kamo iz znatiželje ubrzano i dugim korakom, pa se kaže i "galopati kao konj"; svrš. *po galopati* – pojuriti.

gazititi, nesvrš. (pril. sad. *gazeći*, gl. im. *gazeenje*) – 1. ići čvrstim vojničkim korakom; 2. hodati (mastiti) po oranici i poljoprivrednim kulturama, travi sjenokoše i sl.

gegati se, nesvrš. (pril. sad. *gegajući se*, gl. im. *geganje*) – ići polako i gibati se lijevo-desno kratkim i širokim koracima poput gusaka.

gibati se, nesvrš. (pril. sad. *gibajući se*, gl. im. *gibanje*) – hodati polako i ukočeno, jedva podižući stopala, obično pri hodanju u mraku.

gigaljati se, nesvrš. (pril. sad. *gigaljeći se*, gl. im. *gigaljenje*) – hodati pomoću gigalja, hodulja, štula, štaka (čak *kròcula*, *trampula*); usp. *kronculati*, *trampulati*, *teturati se*.

gmizati, nesvrš. (pril. sad. *gmizuci*, gl. im. *gmizanje*) – 1. kretati se potrebuške, na laktovima i koljenima, puzati (v.); 2. ići pred kim vrlo ponizno, bez ponosa, puzati.

gondulati se, nesvrš. (pril. sad. *gondulajući se*, gl. im. *gondulanje*) – hodati polako, bezvoljno i ljuljajući se kao u čamcu, gonduli (tal. *gondola*).

grabiti, nesvrš. (pril. sad. *grabeći*, gl. im. *grabenje*) – 1. kretati se dugim korakom želeći, stići kamo što prije; 2. žuriti, hitati za kim da ga se sustigne.

**gredti*, nesvrš., ima samo prez.: *grèden/grèn*, *grèdeš/grèš*, *grède/grè*, *grèdemo/grèmo*, *grèdete/grète*, *grèdu*, te pril. *grèdūci* (idući, hodeći), a za druge oblike rabe se oblici gl. *ići* i *hodati/hoditi* (v.).

gřnuti/gřnuti, svrš. – (kamo ili koga) nahrupiti, jurnuti.

gründati, nesvrš. (pril. sad. *gründajući*, gl. im. *gründanje*) – ići na vlastiti zemljišni posjed, imanje (njem. *Grundbesitz*); svrš. *pogründati* (poći), *dogründati* (doći, stići).

gřrati se, nesvrš. (pril. sad. *gřrajući se*, gl. im. *gřranje*) – nasilno ići naprijed kroz gužvu; svrš. *gřrnuti se* – probiti se.

gřrkati (koga, što, se) nesvrš. (pril. sad. *gřrkajući*, gl. im. *gřrkanje*) – ići polako gurajući; svrš. *gřrknuti*.

gřžvati se, nesvrš. (pril. sad. *gřžvujući se*, gl. im. *gřžvanje*) – hodati polako kroz mnoštvo, gužvu; usp. *gřřrati se*, *řřvati se*.

H

hřncati, nesvrš. (pril. sad. *hřncajući*, gl. im. *hřncanje*) – pogrdno za brzo hodanje žureći na kakvu zabavu ili susret s kakvom osobom, što drugi ne odobravaju; svrš. *po hřncati* (poći), *dohřncati* (doći).

hřtati, nesvrš. (pril. sad. *hřtajući*, gl. im. *hřtanje*) – žuriti kamo da se što prije stigne na cilj, npr. radi pružanja pomoći komu u nevolji; svrš. *po hřtati* – poći vrlo žurno.

hřtriti, nesvrš. (pril. sad. *hřtreći*, gl. im. *hřtrenje*) – vrlo brzo, munjevito žuriti kamo.

hódati, nesvrš. (pril. sad. *hódajući*, gl. im. *hódanje*) – kretati se pješke općenito; česti su i učest. gl. *hoževati*, *doháževati*, rjede *dohájati*; imp. *hòj!*, *hòmo!*, *hòte!*; usp. *ići*.

hoditi, nesvrš. (pril. sad. *hoděći*) – isto što i *hódati*.

hodati, nesvrš. (pril. sad. *hràmajući*, gl. im. *hràmanje*) – šepati (v.).

hřliti, nesvrš. (pril. sad. *hřleći*, gl. im. *hřljenje*) – vrlo brzo radosno juriti, hitati (kamo).

hřljati se, nesvrš. (pril. sad. *hřljajući se*, gl. im. *hřljanje*) – prilaziti kradom, prikradati se s kakvom lošom namjerom; im. *hřlja* – podlac.

I

ići/iti, nesvrš. (pril. sad. *ìdući*) – 1. kretati se pješke; 2. hodati prema određenom cilju; 3. ići u (pohadati) školu; 4. hodati (družiti se) s kim; 5. napredovati i dr.; brojni su svrš. glagoli s predmecima *dòjti*, *naiti*, *pòjti*, *zàjti*; imp. *hòj!*, *hòmo!*, *hòte!*; usp. **gredti* i *hodati*.

J

jézditi, nesvrš. (pril. sad. *jéздеći*, gl. im. *jézdenje*) – kretati se vrlo brzo, juriti, što nalikuje na galopiranje konja.

jřrcati, nesvrš. (pril. sad. *jřrcajući*, gl. im. *jřrcanje*) – juriti tamo-amo, trčkarati bez jasna cilja, tj. zburjeno, smotano.

jurēsati, nesvrš. (pril. sad. *jurēsajući*, gl. im. *jurēsanje*) – trčkarati za kim vrlo brzo iz znatiželje, a nepoželjan.

jur̃šati, nesvrš. (pril. sad. *jur̃šajući*, gl. im. *jur̃šana*) – 1. kretati se borbeno protiv neprijatelja u ratu, napadati, izvoditi juriš; 2. općenito ići protiv koga, nava-ljivati na koga.

júriti, nesvrš. (pril. sad. *júreći*, gl. im. *júrenje*) – 1. kretati se vrlo brzo; 2. razg. naganjati koga, tjerati, tražiti i hvatati; 3. žuriti se kamo zbunjeno, smeteno, kao "muha bez glave"; svrš. *žurnuti* (navaliti); im. *žurnjava* – kretanje u žurbi, trčanje, natjerivanje i sl.

K

kàsati, nesvrš. (pril. sad. *kàsajući*, gl. im. *kàsanje*) – 1. hodati žurno dugim korakom poput konja u kasu; 2. kretati se zaostajući za kim, *kàskati* (v.).

kàskati, nesvrš. (pril. sad. *kàskajući*, gl. im. *kàskanje*) – dem. od *kàskati* (v.), uz poteškoće kretati se za kim ili uz koga; svrš. *pokàskati* (kamo) – poći polako.

klembèsàti, nesvrš. (pril. sad. *klembèsàjući*, gl. im. *klembèsànje*) – pogrd. kretati se za kim klimavo i nepoželjno *klèmpati* (v.).

klàmpati, nesvrš. (pril. sad. *klàmpajući*, gl. im. *klàmpanje*) – hodati nespretno, pognuto i neskladno.

klatār̃iti, nesvrš. pogrd. (pril. sad. *klatār̃eći*, gl. im. *klatàrenje*) – hodati tamo-amo bez jasnoga cilja, poput klata u zvonu: skitati se (v.), lunjati (v.); svrš. *poklatār̃iti* – poći u nepoznatom pravcu.

klāt̃iti, nesvrš. pogrd. (pril. sad. *klatēći*, gl. im. *klāćenje*) – 1. kretati se tražeći što na sve strane; 2. isto što i *klatār̃iti* (v.).

klècati, nesvrš. (pril. sad. *klècajući*, gl. im. *klècanje*) – hodati bez čvrsta uporišta u koljenima; svrš. *poklèc-nuti* – oslabiti i popustiti u hodu (ili radu).

klîmati, nesvrš. (pril. sad. *klîmajuci*, gl. im. *klîmanje*) – hodati bezvoljno, pospano, spuštene glave; svrš. *poklîmati* (kamo) – poći klimajući; *pocuntàti* (v. *cuntàti*).

klinčàti, nesvrš. pogrd. (pril. sad. *klinčàjući*, gl. im. *klinčànje*) – hodati kamo nepotrebno i nepoželjno – kaže se obično za djecu; svrš. *poklinčàti*; im. *klînci* (balavci, balavurdija).

klîpsati, nesvrš. (pril. sad. *klîpsajući*, gl. im. *klîpsanje*) – kretati se polako, umornim korakom, jedva podižući stopala; svrš. *poklîpsati* – poći, otići (kamo).

klízàti, nesvrš. (pril. sad. *klížući*, gl. im. *klízanje*) – kretati se po glatkoj, klizavoj površini (led, kamen) bez odvajanja stopala od tla; svrš. (*s*)*klíznuti* – pasti na tlo; isto što i *fùsti* se (v.); usp. *sklízàti* se.

klòmpati, nesvrš. (pril. sad. *klòmpajući*, gl. im. *klòmpanje*) – hodati u klompama – obuća s drvenom potplatom, zatvorena u dijelu koji pokriva prste.

klopotàti, nesvrš. (pril. sad. *klopotàjući*, gl. im. *klopotànje*) – hodati u cokulama ili nanulama (u papučama s drvenom potplatom).

kljäckati, nesvrš. (pril. sad. *kljäckajući*, gl. im. *kljäckanje*) – 1. hodati stupkajući i jače pregibajući koljena uz malko priginjane glave; 2. hodati kradomice (kra-

dom, krišom), oprezno skrivajući se radi iznenađenja (koga); svrš. *pokljäckati* – otići potihom i neprimjetno.

kljòckati, nesvrš. (pril. sad. *kljòckajući*, gl. im. *kljòckanje*) – hodati mlitavo uz jače klimanje glavom i tupkajanjem nogama.

kolütàti se, nesvrš. (pril. sad. *kolütàjući* se, gl. im. *kolütànje*) – kretati se izvodeći kolute rukama, nogama i čitavim tijelom.

kopunàti, nesvrš. (pril. sad. *kopunàjući*, gl. im. *kopunànje*) – hodati i nogama udarati i kotrljati kamenje pred sobom.

koračàti, nesvrš. (pril. sad. *koràcajući*, gl. im. *koràćanje*) – kretati se nemoralnim ili malo izrazitijim korakom; svrš. *koràknuti*, *iskoràknuti*, *zakoràknuti*.

kořljati se, nesvrš. (pril. sad. *kořljajući* se, gl. im. *kořljanje*) – 1. kolutati se, prevrtati se preko glave, valjati se bočno; 2. kretati se ubrzano nizbrdo; rulati se (v.), rolati se (v.).

kotùrati se, nesvrš. (pril. sad. *kotùrajući* se, gl. im. *kotùranje*) – 1. kretati se pomoću koturaljki (cipela s kotačićima); 2. hodati polako, mlitavo, umorno.

krétati (se), nesvrš. (pril. sad. *kréćuci*, gl. im. *krétanje*) – 1. ići (prema, k, ka), odlaziti s jednog mjesta prema drugome; 2. biti pokretan; pješačiti, šetati.

krivùdati, nesvrš. (pril. sad. *krivùdajući*, gl. im. *krivùdanje*) – ići lijevo-desno zaobilazeći kakve prepreke na putu.

krocufàti, nesvrš. (pril. sad. *krocufàjući*, gl. im. *kroculànje*) – 1. kretati se pomoću krocula ili štaka (njem. *Krücke*, *Krückstock*; tal. *gruccia*); 2. hodati teškim i bučnim korakom.

kròčiti, nesvrš. ekspres. (pril. sad. *kròćeći*, gl. im. *kròčenje*) – ići (kamo) smjelo, koračati odvažno.

krúžiti, nesvrš. (pril. sad. *krúžeći*, gl. im. *krúženje*) – 1. kretati se kao da se opisuje kružnica; 2. hodati od mjesta do mjesta; ići na sve strane tražeći ili raznoseći što.

L

lândrati, nesvrš. pogrd. (pril. sad. *lândrajući*, gl. im. *lândranje*) – ići kamo nepotrebno, lunjati (v.); svrš. *polândrati*; im. *lândraš* – lualica (njem. *Land*, *herumlaufen* – lunjati naokolo).

fàziti, nesvrš. (pril. sad. *fàzeći*, gl. im. *fàzenje*) – 1. kretati se polako i potihom poput gmazova (gmizavaca); 2. prilaziti (komu, čemu) kradomice, neprimjetno.

lèfàti se, nesvrš. (pril. sad. *lèlajući* se, gl. im. *lèfànje*) – ljuljati se ili njihati se u hodu lijevo-desno; svrš. *odlèlati* se – poći (kamo) polagano, sporo, ljuljajući se, njišući se.

lepèr̃iti, nesvrš. (pril. sad. *lepèrići*, gl. im. *leperènje*) – ići kamo nepozvan; svrš. *polèper̃iti* – poći, pohitati kamo nepozvan i nepoželjan.

let̃iti, nesvrš. ekspres. (pril. sad. *letèći*, gl. im. *letènje*) – hodati vrlo brzo laganim korakom ("letjeti")

obavljajući kakav važan i neodgodiv posao (zadatak); svrš. *doleđiti* – doći; *poletiti* – poći, poletjeti.

lūnjati, nesvrš. (pril. sad. *lūnjajući*, gl. im. *lūnjanje*) – hodati bez jasna cilja, zbunjeno lutati, klatiti (v.).

lūskati, nesvrš. (pril. sad. *lūskajući*, gl. im. *lūskanje*) – hodati bahato, naprsito i snažno udarajući nogama; *razlūskati* – poderati obuću.

lūtati, nesvrš. (pril. sad. *lūtajući*, gl. im. *lūtanje*) – kretati se ne znajući pravi put; 2. ići bez cilja, tumarati (v.); svrš. *dolūtati* – nenadno doći; *polūtati* – poći u nepoznatom pravcu.

lḷockati, nesvrš. (pril. sad. *lḷockajući*, gl. im. *lḷockanje*) – hodati sitnim i umornim korakom zabacujući težinu tjela s noge na nogu i klimajući glavom; svrš. *lḷocnuti*, *plḷocnuti* – pasti na nos.

lḷoskati, nesvrš. (pril. sad. *lḷoskajući*, gl. im. *lḷoskanje*) – ići čvrstim korakom i snažnim gaženjem, obično po blatu ili kaljuži; svrš. *lḷosnuti* – pasti: v. *plḷoskati*.

lḷuljati se, nesvrš. (pril. sad. *lḷuljajući se*, gl. im. *lḷuljanje*) – hodati njišući se; usp. *leđati se*.

M

māgliti, nesvrš. (pril. sad. *māgleći*, gl. im. *māglenje*) – hodati brzo, ali tiho poput magle nošene vjetrom; svrš. *odmāgliti*, razg. "dati vjetra petama" – pobjeći, nestati.

mahuđati, nesvrš. (pril. sad. *mahuđajući*, gl. im. *mahuđanje*) – hodati ubrzano i snažno zamahivati rukama.

mantelđati, nesvrš. (pril. sad. *mantelđajući*, gl. im. *mantelđanje*) – ići ubrzano zaogrnut ogrtačem (bez rukava), plaštom (tal. *mantello*) te snažno zamahujući rukama.

marčđati, nesvrš. uzviš. (pril. sad. *marčđajući*, gl. im. *marčđanje*) – koračati vojničkim korakom (tal. *marciare*); usp. *marširđati*.

marširđati, nesvrš. (pril. sad. *marširđajući*, gl. im. *marširđanje*) – hodati svečanim vojničkim korakom, stupati u maršu; svrš. *umarširđati* – ući kamo pobjedonosno (u rat).

masđiti, nesvrš. (pril. sad. *māsteći*, gl. im. *māstenje*) – 1. neodlučno hodati tamo-amo u ograničenom prostoru; 2. gaziti po odrđenoj zemlji, poljoprivrednim kulturama ili visokoj travi na sjenokoši; 3. bosonogo hodati i gnječiti grožđe u kakvom sudu radi dobivanja mošta i vina; 4. na gumnu hodati po klasju žitarica ili po zrelih suhim mahunama raznih poljoprivrednih kultura radi odjeljivanja zrnja od pljeve, odnosno od mahuna; usp. *mastuhđati* i *pešđati*.

mastuhđati, nesvrš. (pril. sad. *mastuhđajući*, gl. im. *mastuhđanje*) – isto što i *masđiti*, *pestuhđati* i *pešđati*.

mēsti, nesvrš. (pril. sad. *mēđuci*, gl. im. *mētenje*) – 1. kretati se ubrzano bježeći pred kim; 2. hodati uz neznatno dizanje nogu te tako po zemlji dižući prašinu (usp. *prašđiti*); svrš. razg. *pomēsti se* – otići kao nepoželjan, pokupiti se.

mḷcati se, nesvrš. (pril. sad. *mḷćuci se*, im. *mḷcanje*) – kretati se polako, sporo, jedva primjetljivo, uočljivo;

svrš. *māknđiti se*, *pomāknđiti se*, *odmāknđiti se*, *primāknđiti se*.

mḷgati, nesvrš. (pril. sad. *mḷgajući*, gl. im. *mḷganje*) – hodati vrlo brzo oštrim korakom, što podsjeća na mi-ganje (bljeskanje) munje.

migḷjiti (se), nesvrš. sad. *migḷjeći*, gl. im. *migḷjenje*) – 1. kretati se uvijajući se, brezvoljno; 2. hodati zaobilazeći prepreke; 3. izbjegavati dužnosti, obaveze, kloniti se rada; svrš. *odmigḷjiti* – otići, nestati neprijetno.

migulḷđati, nesvrš. (pril. sad. *migulḷđajući*, gl. im. *migulḷđanje*) – kretati se ubrzo i živahno, obično lijevo-desno između ljudi ili raznih predmeta postavljenih kao prepreke kretanju ravno; svrš. *odmigulḷđati* – nestati, otići vrlo brzo i potihom.

mlatārati, nesvrš. (pril. sad. *mlatārajući*, gl. im. *mlatāranje*) – 1. hodati snažno zamahujući rukama; 2. hodati tamo-amo bez jasna cilja.

mlāđiti, nesvrš. (pril. sad. *mlāđeći*, gl. im. *mlāćenje*) – 1. kretati se odvažno, često prečice, preko polja ili livada; 2. ići kamo srdito, gazeći bezobzirno, kao mlatom po žitu na gumnu; *pomlāđiti* – poći kamo iz prkosa, svojevuljno.

mođati se/mōđati se, nesvrš. (pril. sad. *mōđajući se*, gl. im. *mōđanje*) – kretati se tamo-amo bez jasna cilja, vrtjeti se (v.), *mūvati se* (v.).

mūvati se, nesvrš. (pril. sad. *mūvajući se*, gl. im. *mūvanje*) – besciljno se kretati, motati se, tumarati (v.).

N

nabāđđati se, nesvrš. (pril. sad. *nabāđđajući se*, gl. im. *nabāđđanje*) – 1. hodati u cipelama s izrazito visokim potpetnicama; 2. hodati na prstima stopala po blatu, ili zbog kakve rane na peti.

nadoḷđziti, nesvrš. (pril. sad. *nadoḷđzeći*, gl. im. *nadoḷđženje*) – dolaziti (dohoditi) više njih pojedinačno.

naifāziti, nesvrš. (pril. sad. *naifāzeći*, gl. im. *naifāženje*) – isto što i nadolaziti.

napāđđati, nesvrš. (pril. sad. *napāđđajući*, gl. im. *napāđđanje*) – nasilno ići protiv koga, npr. u ratu; usp. *nasrđati* i *navaljivđati*.

napredovđati, nesvrš. (pril. sad. *napredovđajući*, gl. im. *napredovđanje*) – kretati se naprijed.

napūšđati, nesvrš. (pril. sad. *napūšđajući*, gl. im. *napūšđanje*) – ostavljati koga ili što, ići dalje; svrš. *napūstiti* – ostaviti.

nasrđati, nesvrš. (pril. sad. *nasrđeći*, gl. im. *nasrđanje*) – silom napadati ili navaljivati na koga; svrš. *nasrđnuti* – navaliti na koga.

natakivđati se, nesvrš. (pril. sad. *natakivđajući se*, gl. im. *natakivanje*) – hodati na petama s uzdignutima prstima stopala, obično po blatu ili kaljuži (tal. *tacco* – potpetnica, peta).

natikđati se, nesvrš. (pril. sad. *natikđeći se*, gl. im. *natikđanje*) – 1. hodati u natikačama, u obući otvorene

pete, koja se samo natakne na stopalo; 2. hodati na prstima u zatvorenoj obući da se ne zapadne u blato čitavim stopalom.

navaljivati, nesvrš. (pril. sad. *navaljjući*, gl. im. *navaljivanje*) – isto što i *nasjtati* (v.).

NJ

njihati se, nesvrš. (pril. sad. *njihajući se/njihujući se*, gl. im. *njihanje*) – ići polako, umorno, ljuljajući se lijevo-desno s noge na nogu; usp. *lěfati se*.

O

obifaziti, nesvrš. (pril. sad. *obifazeći*, gl. im. *obifazenje*) 1. posjećivati ili nadgledati koga ili što; 2. ići zaobilazno zbog kakve prepreke na putu; svrš. *obfći*, *zabfći*.

odfziti, nesvrš. (pril. sad. *odfzeći*, gl. im. *odfzjenje*) – 1. ići kamo često, npr. na posao, u posjet i sl.; 2. napuštati koga, mjesto stanovanja ili rada; svrš. *offći* – oputovati.

odmetati se, nesvrš. (pril. sad. *odmčuci se*, gl. im. *odmćanje*) – zbog nesloge i pobune napuštati kakvo društvo ili organizaciju i odlazak iz mjesta boravka; svrš. *odmćnuti se* – pobuniti se i otići svojim putem; im. *odmćnik*.

odmćati (se), nesvrš. (pril. sad. *odmčuci (se)*, gl. im. *odmćanje*) – udaljavati se od koga ili čega; svrš. *odmćnuti se* – udaljiti se.

okofšati, nesvrš. (pril. sad. *okofšajući*, gl. im. *okofšanje*) – 1. hodati oko čega radi nadgledanja iz prikrakja; 2. kružiti u blizini onoga što se želi dobiti bez izravno pitanja ili molbe.

okruživati, nesvrš. (pril. sad. *okružjući*, gl. im. *okruživanje*) – hodati oko koga ili čega; svrš. *okružiti* – napraviti krug ili stati oko koga ili čega.

ophoditi, nesvrš. (pril. sad. *ophodeći*, gl. im. *ophodjenje*) – obilaziti, izvidati; posjećivati; kružiti od jednog mjesta do drugoga.

opkoljavati, nesvrš. (pril. sad. *opkoljavajući*, gl. im. *opkoljavanje*) – stavljati se u krug oko koga ili čega; svrš. *opkofiti* – stati, postaviti se u krugm okružiti.

P

pahljati, nesvrš. (pril. sad. *pahljajući*, gl. im. *pahljanje*) – hodati kamo brzo, potihom i laganim korakom; svrš. *popahljati* – poći kamo potihom, neprimjetno.

pāliti, nesvrš. (pril. sad. *pāleći*, gl. im. *pāljenje*) – ići kamo vrlo brzim korakom, žuriti se; 2. odlaziti kamo srdito, uvrijeđeno ("napāljeno") nakon kakve svade ili prepirke.

papučati, nesvrš. (pril. sad. *papučajući*, gl. im. *papučanje*) – 1. hodati u papučama; 2. kružiti tamo-amo, obično po gradu; usp. *cavatati*.

paradirati, nesvrš. (pril. sad. *paradirajući*, gl. im. *paradiranje*) – 1. hodati odvažno na paradi, svečanoj vojničkoj smotri, proslavi; 2. hodati umišljeno kočepereći se, namećući se komu.

pasivati, nesvrš. (pril. sad. *pasivajući*, gl. im. *pasivanje*) – 1. prolaziti normalno pored koga ili čega; 2. prolaziti smotru, obavljati pregled u hodu; 3. ići ili prelaziti redovito u školu iz razreda u razred; svrš. *pašati* – proći mimo koga, ići dalje, naprijed.

pastofati, nesvrš. (pril. sad. *pastofajući*, gl. im. *pastofanje*) – hodati pojačano stupajući cipelama (čak. *pastolima*).

pastuhati; nesvrš. (pril. sad. *pastuhajući*, gl. im. *pastuhanje*) – hodati stupajući poput konja, pastuha, što je pogrdan izraz i za neodgojena mladića, luskača; usp. *fuskati*.

patinati, nesvrš. (pril. sad. *patinajući*, gl. im. *patinanje*) – hodati vrlo brzo, trljajući nogu uz nogu nalik na pokrete ruke pri stavljanju kreme (čak. *pätine*) i sjajenu cipela.

pelēzdr̥iti, nesvrš. (pril. sad. *pelēzdreći*, gl. im. *pelēzdrenje*) – ići kamo za kim ubrzano iz znatiželje; svrš. *popelezdriti* (*pocuntati*) – odlunjati, *dopēlezdr̥iti* – dolunjati (*docuntati*).

pēntrati se, nesvrš. (pril. sad. *pēntrajući se*, gl. im. *pēntranje*) – uspinjati se s mukom, penjati se, verati se na strme uzvisine.

pēnjati se/peti se, nesvrš. (pril. sad. *pēnjuci se*, gl. im. *pēnjanje*) – v. *pēntrati se* i *vērati se*; svrš. *pōpeti se*.

pestuhati, nesvrš. (pril. sad. *pestuhajući*, gl. im. *pestuhanje*) – gaziti, mastiti po rahloj zemlji ili po visokoj travi na sjenokoši; isto što i *masiti* i *peštati*.

peštati, nesvrš. (pril. sad. *peštajući*, gl. im. *peštanje*) – hodati jače gazeći (čak. *peštajući*); v. *masiti* i *pestuhati*; svrš. *speštati* – zgnječiti, zgaziti.

pīriti, nesvrš. (pril. sad. *pīreći*, gl. im. *pīrenje*) – odmicali, odlaziti vrlo brzo; *otpiriti* – otići, nestati, odmagliti.

plahuati, nesvrš. (pril. sad. *plahuajući*, gl. im. *plahutanje*) – kretati se bučno plašeći koga ispred sebe, npr. divljač u lovu; usp. *plehutati*.

plehutati, nesvrš. (pril. sad. *plehutajući*, gl. im. *plehutanje*) – hodati stvarajući buku, često udarajući o kakov pleh (metal) radi tjeranja stoke ili divljači; svrš. *doplehutati* – naglo dotrčati npr. u dvorište i poplašiti živad, što često učine djeca; usp. *plahutati*; im. *plahut* i *plehūt*.

plēsati, nesvrš. (pril. sad. *plēšuci*, gl. im. *plēsanje*) – 1. izvoditi plesove; 2. poslovno žuriti na razne strane, razg. *skākati* u poslu; svrš. *doplēsati* – dojuriti, dotrčati uzbuđeno.

plēsti, nesvrš. (pril. sad. *plētūći*, gl. im. *pletenje*) – hodati ukrštajući noge, plesti nogama poput ukrštanja igala pri pletenju.

plīvati, nesvrš. (pril. sad. *plīvajući*, gl. im. *plīvanje*) – 1. kretati se po vodi izvedeći razne pokrete rukama, nogama i čitavim tijelom; 2. lebdjeti na vodi nošen

vodenim strujom; svrš. *doplivati* – stići kamo plivajući ili hodajući uz poteškoće i nevolje.

pljâskati, nesvrš. (pril. sad. *pljâskajući*, gl. im. *pljâskanje*) – gaziti bezobzirno po blatu ili kaljuži te tako stopalima stvarati određeni zvuk ili pljesak; svrš. *popljâskati* (kamo) – poći; *pljâsnuti* – pasti u blato.

pljêskati, nesvrš. (pril. sad. *pljêskajući*, gl. im. *pljêskanje*) – hodati po kaljuži (vodi) te stopalima stvarati izražajan zvuk ili *pljêsak*; svrš. *popljêskati* (kamo), iz znatiželje ubrzano poći za kim.

pljôskati, nesvrš. (pril. sad. *pljôskajući*, gl. im. *pljôskanje*) – kretati se po blatu uz muklije gaženje nego što je *pljâskanje* i *pljêskanje*; svrš. *pljôsnuti* – pasti u blato.

pohòditi, nesvrš. (pril. sad. *pohòdeći*, gl. im. *pohòdenje*) – posjećivati koga ili što; usp. *obilâziti* i *ophòditi*.

pořâziti, nesvrš. (pril. sad. *pořâzeći*, gl. im. *pořâženje*) 1. ići kamo redovito, npr. u školu (pohadati); 2. kretati se u određeno vrijeme da bi se stiglo na cilj u predviđeno vrijeme; svrš. *pořći*.

posřtati, nesvrš. (pril. sad. *posřćući*, gl. im. *posřtanje*) – kretati se spotićući se, zapinjući o što nogom te gubeći ravnotežu; svrš. *posřnuti* – zapeti i izgubiti ravnotežu, pasti.

potêpati se, nesvrš. (pril. sad. *potêpajući se*, gl. im. *potêpanje*) – skitati se (v.), klatariti se (v.); im. *potepûh* – skitnica.

potúcati se, nesvrš. (pril. sad. *potúcajući se*, gl. im. *potúcanje*) – tumarati, skitati se od mjesta do mjesta, od jednog do drugog čovjeka i sl.

povláčiti se, nesvrš. (pril. sad. *povláčeći se*, gl. im. *povláčenje*) – 1. vući se, tumarati bespsleno; skitati se; 2. uzmicati pred kim, odstupati (pred neprijateljem) u ratu; svrš. *pòvući se*.

prâřiti, nesvrš. slik. (pril. sad. *prâřeći*, gl. im. *prâřenje*) – 1. hodati vukući noge po prašnjavom tlu te dižući prašinu za sobom; 2. ići kamo ubrzano i nestajati kao prašina nošena vjetrom.

přckati, nesvrš. (pril. sad. *přckajući*, gl. im. *přckanje*) – hodati poskakujući (obično djeca), što nalikuju na vožnju motociklom.

prefâziti, nesvrš. (pril. sad. *prefâzeći*, gl. im. *prefâženje*) – ići preko čega ili s jedne strane na drugu.

přhâti, nesvrš. (pril. sad. *přřući*, gl. im. *přhanje*) – kretati se brzo i poletnim korakom, što podsjeća na prhutanje ili polijetanje ptice s grane na granu.

približavati se, nesvrš. (pril. sad. *približujući se*, gl. im. *približavanje*) – dolaziti bliže (komu, čemu); svrš. *približiti se*.

prilâziti, nesvrš. (pril. sad. *prilâzeći*, gl. im. *prilâženje*) – dolaziti bliže (komu); svrš. *prilâći* – doći blizu, približiti se.

primîcati se, nesvrš. (pril. sad. *primîćući se*, gl. im. *primîcanje*) – micati se bliže (komu, čemu); svrš. *primaknûti se* – stati uz koga.

pristîzati, nesvrš. (pril. sad. *pristîžući*, gl. im. *pristîžanje*) – stizati (dolaziti) polako; svrš. *pristîći* – stići, doći.

profâziti, nesvrš. (pril. sad. *profâzeći*, gl. im. *profâženje*) – ići u određenom smjeru pored koga ili čega; svrš. *pròći*, ići dalje.

provlâčiti se, nesvrš. (pril. sad. *provlâčeći se*, gl. im. *provlâčenje*) – s mukom prolaziti kroz što; svrš. *provlâći se* – proći, probiti se kroz kakav uski prolaz, otvor.

púzati, nesvrš. (pril. sad. *púžući/púzajući*, gl. im. *púženje/púžanje*) – v. gmizati.

R

ranguâtati, nesvrš. (pril. sad. *ranguâtajući*, gl. im. *ranguâtanje*) – hodati nezgrapno i teškim korakom poput orangutana.

rapotâti, nesvrš. (pril. sad. *rapotâjoći*, gl. im. *rapotânje*) – 1. hodati neotmjeno gazeći u teškim cipelama s potkovicama i čavlima koji stvaraju buku; 2. ići kamo često a nepotrebno i beskompromisno.

rêpâti, nesvrš. (pril. sad. *rêpajući*, gl. im. *rêpanje*) – trčkarati za kim ("ići komu za repom") iz znatiželje, a nepoželjan.

rodulâti se, nesvrš. (pril. sad. *redulâjući se*, gl. im. *rodulânje*) – kotrljati se, koturati se, valjati se; isto što i *řofâti se*.

rôfâti se, nesvrš. (pril. sad. *rôfâjući se*, gl. im. *rôlânje*) – v. *rodulâti se*, *kotrljati se*.

ropotâti, nesvrš. (pril. sad. *ropotâjući*, gl. im. *ropotânje*) – isto što i *ropotâti*.

rûfâti se, nesvrš. (pril. sad. *rûfâjući se*, gl. im. *rûlânje*) – valjati se ili kotrljati se stvarajući tutnjavu, bubnjavu.

S

sifâziti, nesvrš. (pril. sad. *sifâzeći*, gl. im. *sifâženje*) – ići odozdo prema dolje, na niže mjesto, spuštati se; svrš. *sřći* – spustiti se s višeg mjesta na niže.

skâkâti, nesvrš. (pril. sad. *skâčući*, gl. im. *skâkanje*) – odbacivati se naglo s jednog mjesta na drugo, kretati se skokovima, skačući; 2. ići vrlo brzo tamo-amo poslovno; nar. izr. "kamo mati (majka) okom – tamo šći, šćerka (kći, kćerka) skokom.

skakutâti, nesvrš. (pril. sad. *skakutâjući*, gl. im. *skakutânje*) – 1. kretati se u sitnim i laganim skokovima; 2. hodati ubrzano sitnim korakom.

skřtati se, nesvrš. (pril. sad. *skřtajući se/skřćući se*, gl. im. *skřtanje*) – 1. kretati se od mjesta do mjesta bez stalnog boravišta; 2. ići tamo-amo bez cilja, lunjati.

sklîzâti se, nesvrš. (pril. sad. *sklîžući se*, gl. im. *sklîžanje*) – kretati se po skliskoj površini uz stalan dodir stopala i podlage; svrš. *sklîznuti se* – naglo promijeniti položaj, pasti.

smúcati se, nesvrš. pogrd. (pril. sad. *smúcajući se*, gl. im. *smúcanje*) – skitati se, klatariti se, povlačiti se (po ulicama i sl.).

sřljati, nesvrš. (pril. sad. *sřljajući*, gl. im. *sřljanje*) – ići kamo nepromišljeno, žuriti nerazumno; svrš. *posřljati* –

poći u propast.

sfnuti, nesvrš. i svrš. (pril. sad. *sfnući*, gl. im. *sfnje-nje*) – naglo (po)juriti, (po)letjeti nekamo.

strgati, nesvrš. (pril. sad. *stržući*, gl. im. *strganje*) – hodati stržući cipelama po tlu kao "strgáčem" po motiki ili "vòtkom" po plugu radi čišćenja zalijepljene zemlje.

strūgati, nesvrš. (pril. sad. *strūgajući*, gl. im. *strūganje*) – hodati teškim korakom i vukući stopala po tlu kao strugom po drvugladeći i oblikujući njegovu površinu; svrš. *strūgnuti* – pobjeći kamo za tren oka; v. *šmūgnuti*.

stūpati, nesvrš. (pril. sad. *stūpajući*, gl. im. *stūpanje*) – hodati ritmički i jače gazeći stopalima kao stupom u stupi pri sitnjenju zrnja poljoprivrednih kultura ili pri mekšanju konoplje i raznog sukna; svrš. *stūpnuti* – stati snažno, udariti stopalom po tlu.

stūpati, nesvrš. (pril. sad. *stūpajući*, gl. im. *stūpanje*) – 1. ići kamo odvažno, smjelo, pobjedonosno; 2. izlaziti pred koga radi pozdrava (u vojsci), počasti i sl.; svrš. *stūpiti*: a) stati pred koga svojevrijedno ili na nečiji zahtjev; b) ući u određeni prostor; c) pridružiti se komu, određenom društvu, savezu i sl.

stūpkati, nesvrš. (pril. sad. *stūpkajući*, gl. im. *stūpkanje*) – hodati sitnim koracima (djeca) uz malo glasnije gaženje stopalima.

Š

šaltelāti, nesvrš. (pril. sad. *šalelajući*, gl. im. *šaltelānje*) – 1. kretati se skakućući/skakutajući (tal. *saltellare* – skakutati, poskakivati); 2. trčkarati tamo-amoo.

šēgati se, nesvrš. (pril. sad. *šēgajući se*, gl. im. *šēganje*) – približavati se komu polako, neprimjetno, lukavo (čak *šēgavo*).

šemelīti/šemeljīti, nesvrš. (pril. sad. *šemēleći/šemeljēći*, gl. im. *šemeljenje*) – hodati nestabilno, ljuljati se poput pijana čovjeka; svrš. *pošemelīti/pošemeljīti* – polutati kamo nepotrebno.

šēpati, nesvrš. (pril. sad. *šēpajući*, gl. im. *šēpanje*) – hramati, hodati nestabilno zbog kakve mane ili nedostatka u nogama.

šepīriti se, nesvrš. (pril. sad. *šepīreći se*, gl. im. *šepīrenje*) – hodati oholo, razmetljivo, praveći se važnim – obično momci pri udvaranju djevojkama – što podsjeća na ponašanje pauna i purana.

šepūriti se, nesvrš. (pril. sad. *šepūreći se*, gl. im. *šepūrenje*) – isto što i *šepīrenje* (v.).

šetāti (se), nesvrš. (pril. sad. *šetajući (se)*, gl. im. *šetanje*) – hodati umjerenim brzinom, obično bezbrižno, rjeđe službeno radi kakva nadgledanja ili izvidanja.

šetkārāti, nesvrš. (pril. sad. *šetkārajući*, gl. im. *šetkārānje*) – bezbrižno i polako šetati tamo-amoo.

šetkati (se), nesvrš. (pril. sad. *šetkajući*, gl. im. *šetkanje*) – malo šetati, obično kradomice, radi špijuniranja; šetuckati; uhoditi.

šetūckati, nesvrš. (pril. sad. *šetūckajući*, gl. im. *šetūckanje*) – v. *šetkati*.

šībati, nesvrš. (pril. sad. *šībajući*, gl. im. *šībānje*) – hodati vrlo brzo, obično bježeći (odmičući) pred progoniteljem koji često prijete prutom ili šibom u ruci.

škarpināti, nesvrš. (pril. sad. *škarpinajući*, gl. im. *škarpinānje*) – 1. hodati u cipelicama (tal. *scarpino* – cipelica); 2. hodati u laganim plitkim i elegantnim cipelama (muškim ili ženskim); 3. dugo i naporno pješaćiti.

škarponāti, nesvrš. (pril. sad. *škarponajući*, gl. im. *škarponānje*) – 1. hodati u visokim (dubokim) planinarskim cipelama (tal. *scarponi*); 2. hodati neotmjeno, grubo, gaziti neoprezno.

škōrnjati, nesvrš. (pril. sad. *škōrnjajući*, gl. im. *škōrnjanje*) – 1. hodati u čizmama (čak. *škōrnjama*); 2. bježati pred kim; 3. tjerati koga od sebe uz povik: *Škōrnjaj (se)!*, (tj.; *idi dalje!*, *gubi se!*, *putuj!*).

škrtačāti, nesvrš. (pril. sad. *škrtačajući*, gl. im. *škrtačānje*) – ići ubrzano oštrim korakom, što podsjeća na trljanje tvrdom četkom (čak. *škrtačom*) po tvrdoj podlozi.

šljūnīti, nesvrš. (pril. sad. *šljūneći*, gl. im. *šljūnjenje*) – ići kamo nerazumno, nepoželjno; im. *šljūte*; atrib. *šljūtav*, tj. budalast, glup, nerazuman.

šljūtīti, nesvrš. (pril. sad. *šljūteći*, gl. im. *šljūtenje*) – isto što i *šljūnīti*.

šmūgati, nesvrš. (pril. sad. *šmūgajući*, gl. im. *šmūganje*) – udaljavati se vrlo brzo bježeći pred kim; svrš. *šmūgnuti* – naglo pobjeći, razg. *zbrīsati* (v. *brīsati*), nestati.

špancīrāti, nesvrš. (pril. sad. *špancīrajući*, gl. im. *špancīranje*) – 1. šetati umjerenom brzinom radi odmora i razonode (njem. *spanzieren*); 2. besposličariti, ići naokolo, lunjati.

šprīntati/sprīntati, nesvrš. (pril. sad. *šprīntajući/sprīntajući*, gl. im. *šprīntanje/sprīntanje*) – 1. u športu trčati što većom brzinom u završnici trke na kratke ili duge pruge (staze); 2. utrkivati se, trčati na kratke pruge (engl. *sprint* – trčanje vrlo brzo).

štaklājāti, nesvrš. (pril. sad. *štaklājajući*, gl. im. *štaklājānje*) – hodati nabadajući se na štakama (pikama), što podsjeća na zabadanje štakljeva ili potpornog kolja uz sadnice graha, graška i dr.

štōcati, nesvrš. (pril. sad. *štōcajući*, gl. im. *štōcanje*) – hodati po blatu nabadajući se na prstima ili na petama ostavljajući za sobom trag štocanja stopalima; usp. *štrōcati*.

štrkāti (se), nesvrš. (pril. sad. *štrčujući*, gl. im. *štrkanje*) – hodati ubrzano, obično više njih jedan za drugim, na odstojanju, što nalikuje na kotače seoskih kola što jure ili *štrču*; svrš. *raštrkāti se* – razići se na razne strane, obično u potragu za kim ili čim; *poštrkāti se* – otkotrljati se.

štrōcati, nesvrš. (pril. sad. *štrōcajući*, gl. im. *štrōcanje*) – hodati uranjajući (propadajući) stopalima u blato, što usporava kretanje.

šūljāti se, nesvrš. (pril. sad. *šūljajući se*, gl. im. *šūljanje*) – ići polako, tiho, kradomice (primicati se ili udaljavati se) gotovo bez dizanja stopala.

šúnjati se, nesvrš. (pril. sad. *šúnjajući se*, gl. im. *šúnjanje*) – isto što i *šúljàti se* (v.).

švérlati, nesvrš. (pril. sad. *švérlajući*, gl. im. *šverljanje*) – hodati izvrcući stopala u gležnjevima.

švìndlati, nesvrš. (pril. sad. *švìndlajući*, gl. im. *švìndlanje*) – 1. hodati tamo-amo da se zamuti svoj pravac kretanja, onemogućiti slijeđenje ili izbjegne kakvu obavezu, zavara protivnika ili takmaca; 2. izvlačiti se, provlačiti se (njem. *schwindeln*); im. *švìndler*.

švrljati, nesvrš. (pril. sad. *švrljajući*, gl. im. *švrljanje*) – ići tamo-amo besposleno, lunjati, šetkarati.

T

tabanàti, nesvrš. (pril. sad. *tabanàjući*, gl. im. *tabanànanje*) – 1. hodati bosonog, po tabanima; 2. bježati pred kim; razg.: "potprašiti (komu) tabanje," tj. nagnati koga ili prisiliti na bijeg; "dati vjetra tabanima (... petama)" – pobjeći pred kim.

tàbati, nesvrš. (pril. sad. *tàbajući*, gl. im. *tàbanje*) – 1. (kamo) snažno gaziti (hodati); 2. nogama nabijati podlogu; 3. kretati se (vrtjeti se) pokraj nekoga (ili nečega) kad se želi što dobiti bez direktnog pitanja (obično djeca).

tabunàti, nesvrš. (pril. sad. *tabunàjući*, gl. im. *tabunànanje*) – 1. hodati po visokoj travi na sjenokoši; 2. gaziti i prljati stočnu hranu; svrš. *stabunàti*, *utabunàti* – izgaziti (što) ili izudarati (koga) nogama.

tâncati, nesvrš. (pril. sad. *tâncajući*, gl. im. *tâncanje*) – 1. plesati (v.); 2. iron. bježati pred kim u nevolji da se izbjegne batine; razg. "skakati preko metle"; 3. žuriti (skakati) tamo-amo poslovno.

tandřkati, nesvrš. (pril. sad. *tandřčući*, gl. im. *tandřkanje*) – hodati tamo-amo ubrzano, obično u nevolji tražeći rješenje kakva problema.

tâpkati, nesvrš. (pril. sad. *tâpkajući*, gl. im. *tâpkanje*) – hodati ubrzano i potihlo tako da se čuje samo lagano dodirivanje tla stopalima; svrš. *potâpkati* – otičikamo potihlo, bez buke.

tèći, nesvrš. (pril. sad. *tèkùći*, gl. im. *tèčenje*) – 1. kretati se trkom (v. *trčàti*); 2. ići kamo žureći, bez zastajanja.

tetùrati se, nesvrš. (pril. sad. *tetùrajući (se)*, gl. im. *tetùranje*) – hodati nesigurno, jedva održavajući ravnotežu; posrtati.

tombulàti se, nesvrš. (pril. sad. *tombulàjući se*, gl. im. *tombulànje*) – kotrljati se, prevrtati se, preokretati se; hodajući često padati; svrš. *stombulàti se* – skotrljati se, pasti.

tòpkati, nesvrš. (pril. sad. *tòpkajući*, gl. im. *tòpkanje*) – hodati tako da se jasno razabire udaranje (gaženje) stopalima, topot, za razliku od tapkanja kad se jedva čuje bat koraka; usp. *tùpkati*.

tòrnjati se, nesvrš. (pril. sad. *tòrnjajući se*, gl. im. *tòrnjanje*) – ići kamo potjeran, obično u imperativu: *tòrnjaj se!*, tj. *odlazi!*, *gubi se!*

trampolati, nesvrš. (pril. sad. *trampolajući*, gl. im. *trampolànje*) – hodati pomoću trampola (tal. *trampolo*), štaka, hodulja, gicalja.

trčàti/trčati, nesvrš. (pril. sad. *trčèći/trčèći*, gl. im. *trčà nje*) – ići vrlo brzo, teći, juriti; vojn. *trčèćim kòrakom* – trčanje umjerenom brzinom, a povećanjem te brzine kaže se *třkom*; svrš. *dotřcati*, *istřcati*, *otřcati*, *pretřcati*, *utřcati*.

trčkàrati, nesvrš. (pril. sad. *trčkàrajući*, gl. im. *trčkàranje*) – žuriti tamo-amo radi obavljanja neodgodivih poslova.

tròckati, nesvrš. (pril. sad. *tròckajući*, gl. im. *tròckanje*) – hodati isjeckanim korakom snažno gazeći, ali tiše od *stùpanja*.

tròncati, nesvrš. (pril. sad. *tròncajući*, gl. im. *tròncanje*) – kretati se teškim i otegnutim korakom.

trotàti, nesvrš. (pril. sad. *trotàjući*, gl. im. *trotànje*) – žuriti se ubrzano kao kasom na konju (tal. *trottare* – kasati).

trùckati, nesvrš. (pril. sad. *trùckajući*, gl. im. *trùckanje*) – isto što i *tròckati* (v.), ali uz mukliji bat koraka.

trumbèsàti, nesvrš. pogrd. (pril. sad. *trumbèsàjući*, gl. im. *trumbèsànje*) – ići kamo nepotrebno i nepozvano; svrš. *potrumbèsàti* (poći), *dotrumbèsàti* (doći), a još pogrdnije: *dotrùbìti* – banuti.

trùmpati, nesvrš. (pril. sad. *trùmpajući*, gl. im. *trùmpanje*) – hodati uz snažno, muklo i otegnuto gaženje nogama, grublje nego *tròckati* (v.) i *trùckati* (v.).

trùpkati, nesvrš. (pril. sad. *trùpkajući*, gl. im. *trùpkanje*) – hodati trupajući ili udarajući nogama sitnije kamenje po putu (v. *kopunàti*).

tumàrati, nesvrš. (pril. sad. *tumàrajući*, gl. im. *tumàranje*) – hodati bez određenog cilja, bez orijentacije, lutati (v.).

tùmbati se, nesvrš. (pril. sad. *tùmbajući se*, gl. im. *tùmbanje*) – 1. ići mlitavo gubeći ravnotežu te posrćući lijevo-desno; 2. kotrljati se, prevrtati se ("tombulati se"); svrš. *stùmbati se* – pasti spotaći se.

U

uhodřti, nesvrš. (pril. sad. *uhodèći*, gl. im. *uhodènje*) – potajno ili kradomice obilaziti ili posjećivati koga (ili što) radi prikupljanja tajnih ili povjerljivijih podataka.

ufàziti, nesvrš. (pril. sad. *ufàzeći*, gl. im. *ufàženje*) – ići u odrđeni omeđeni ili zatvoreni prostor.

upùtiti se, svrš. – krenuti, poći u određenom pravcu.

uskàkàti, nesvrš. (pril. sad. *uskàčući*, gl. im. *uskàkanje*) – skačući ili ubrzano ulaziti u kakav zatvoren ili omeđen prostor; svrš. *uskočiti* – ući.

uspìnjati se, nesvrš. (pril. sad. *uspìnjući se*, gl. im. *uspìnjanje*) – hodati uzbrdo (uzbrdice), po usponu; svrš. *uspèti se*, *pòpèti se*.

utrčàvati, nesvrš. (pril. sad. *utrčàvajući*, gl. im. *utrčàvanje*) – ulaziti kamo trčećim korakom; svrš. *utřcati* – ući trčeći.

utrkivàti se, nesvrš. (pril. sad. *utkùjući se*, gl. im. *utrkívanje*) – nastojati trčeći stići (kamo) prije drugoga.
utřpati se, svrš. – nasilno ući, ugurati se (kamo).
uvãliti se, svrš. – isto što i *utřpati se* (v.).
uvlãčiti se, nesvrš. (pril. sad. *uvlãčeći se*, gl. im. *uvlãčenje*) – ulaziti kamo uz poteškoće, uporabom sile; svrš. *uvúći se* – ući kamo, doći do cilja.

V

vagabundãrìti, nesvrš. (pril. sad. *vagabundãreći*, gl. im. *vagabundãrenje*) – hodati beskompromisno, skitati se, lutati, tumarati (v.), potucati se (lat. *vagari* – skitati se, lutati); isto što i *vagabundãti*.

vagabundãti, nesvrš. (pril. sad. *vagabundãjući*, gl. im. *vagabundãnje*) – v. *vagabundãrìti*.

vèndrati se, nesvrš. (pril. sad. *vèndrajući se*, gl. im. *vèndranje*) – penjati se, uspinjati se polako okrećući se lijevo-desno (njem. *sich wenden* – okretati se, brtati se).

vèrati se, nesvrš. (pril. sad. *vèrući se*, gl. im. *vèranje*) – 1. penjati se hvatajući se rukama ili opirući se nogama, pentrati se (v.); 2. ići uzbrdo, na uzvisine; svrš. *uzvèrati se* – popeti se kamo.

veslãti/vèslati, nesvrš. (pril. sad. *veslãjući/vèslajući*, gl. im. *veslãnje/vèslanje*) – 1. kretati se plovilom po vodi pomoću vesala; 2. hodati malo pritegnuto te ubrzano i snažno zamahujući rukama kao veslima po vodi; svrš. *zaveslãti*.

vlãkati, nesvrš. (pril. sad. *vlakãjući*, gl. im. *vlakãnje*) – hodati po visokoj travi sjenokoše ili po obrađenoj zemlji te gaziti ili gnječiti sve poput vlake, brane ili drljače.

vòtkati, nesvrš. (pril. sad. *vòtkajući*, gl. im. *vòtkanje*) – hodati čvrstim korakom, što podsjeća na snažno struganje "vòtkom" (čistilicom) zemlju s pluga ("vřgnja") pri oranju.

vřãcati se, nesvrš. (pril. sad. *vřãcajući se*, gl. im. *vřãćanje*) – dolaziti (ili odlaziti) natrag odakle je netko pošao (odnosno došao); svrš. *vrñuti se* – doći (ili poći) natrag na polazište.

vřãniti se, nesvrš. (pril. sad. *vřãneći se*, gl. im. *vřãnjenje*) – hodati neodlučno tamo-amo poput vrane, ptice kradljivice koja se vrti oko kuće s namjerom da se domogne hrane nemijenjene psima ili živadi. Taj se izraz rabi za okolišanje djece oko odraslih (ili čega) kad žele što dobiti bez direktnog pitanja.

vrlũdãti, nesvrš. (pril. sad. *vrlũdãjući*, gl. im. *vrlũdãnje*) – kretati se u ograničenom prostoru bez jasna cilja, lutati; teturati.

vrlũtati, nesvrš. (pril. sad. *vrlũtajući*, gl. im. *vrlũtanje*) – isto što i *lũtãti*, *vrlũdãti* (v.).

vrpòljiti se, nesvrš. (pril. sad. *vrpòljeći se*, gl. im. *vrpòljenje*) – kretati se nespokojno u ograničenom prostoru, meškòljiti se, hodati nemirno tamo-amo "kao maćak oko vruće kaše", žitka jela – kaže se za dijete kad se vrti oko majke da što dobije od nje, ili za neodlučna

čovjeka kad se sprema da napokon krene na kakav neprivaćan posao ili neželjeno putovanje.

vřtiti se, nesvrš. (pril. sad. *vřtèći se*, gl. im. *vřtènje*) – 1. vrtjeti se u krugu; 2. uznemireno hodati tamo-amo, vrpòljiti se.

vřzmati se, nesvrš. (pril. sad. *vřzmajući se*, gl. im. *vřzmanje*) ići besciljno tamo-amo, razg. *motãti se*, *krũžiti*.

vũcãrati se, nesvrš. pogrd. (pril. sad. *vucãrajući se*, gl. im. *vucãranje*) – skitati se, nemoralno hodati kamo, tumarati besposleno, povlaćiti se skim nemoralno.

vũći se, nesvrš. (pril. sad. *vũkũći se*, gl. im. *vũčenje*) – 1. hodati polako, sporo i bezvoljno; 2. skitati se, smucati se, vucarati se u lošem društvu.

Z

zahòditi, nesvrš. (pril. sad. *zahòdeći*, gl. im. *zahòdenje*) – hodati iza čega, u zaklon, zalaziti (obično o Suncu, Mjesecu).

zafãziti, nesvrš. (pril. sad. *zafãzeći*, gl. im. *zafãženje*) – 1. ići polako i nestajati s vidika, zahoditi iza koga ili čega; 2. često odlaziti kamo, npr. u posjet (u goste), posjećivati; svrš. *zãći*, *izãći s pũta* (*vídika* i dr.) – nestati.

zãobilãziti, nesvrš. (pril. sad. *zãobilãzeći*, gl. im. *zãobilãženje*) – hodati zaobilazno, neizravno, okolnim putem; svrš. *zãobřći* – poći zaobilazno.

zapũtiti se, svrš. – poći nekim putem; krenuti, uputiti se.

zavlãčiti se, nesvrš. (pril. sad. *zavlãčeći se*, gl. im. *zavlãčenje*) – 1. uvlaćiti se, probijati se i prodirati kamo s poteškoćom, ulaziti s naporom; 2. ulaziti kamo potajno, kradomice; svrš. *zavũći se*, *uvũći se* uz napor ili poteškoće.

zĩbati se, nesvrš. (pril. sad. *zřbajući se*, gl. im. *zřbanje*) – hodati ljuljajući se ili njišući tijelo lijevo-desno.

zònzati (se), nesvrš. (pril. sad. *zònzajući se*, gl. im. *zònzanje*) – 1. nepotrebno ili beskompromisno hodati naokolo, klatariti, klatiti, skitati se, tumarati (v.); 2. ići "zònzò" (onomat. "zn-zn") – zvuk što ga stvaraju muhe i drugi kukci leteći tamo-amo oko nas.

zvřndati, nesvrš. (pril. sad. *zvřndajući*, gl. im. *zvřndanje*) – hodati kamo oholo i samouvjerenom, obično ubrzano kao zvrk (čigra); usp. *frñdati*.

Ž

žbandãti/žbandĩvãti, nesvrš. (pril. sad. *žbãndajući/žbandřvajući*, gl. im. *žbandãnje/žbandřvanje*) – 1. hodati nagnuto u stranu, lijevo ili desno (tal. *sbandare* – nagninjati se); 2. skretati s pravog puta kretanja; svrš. *žbandãti* – skrenuti s pravca kretanja, ili s uma, pa se kaže "žbandãn", što znači luckast, sulud, poremećena uma.

žbrindulfãti, nesvrš. (pril. sad. *žbrindulfãjući*, gl. im. *žbrindulfãnje*) – hodati u dronjcima, poderan (tal. *sbrindollo*, *sbrindella* – dronjak, odrpina).

ždrībati, nesvrš. (pril. sad. *ždrībajući*, gl. im. *ždrībanje*) – ići kamo nepromišljeno, brzopleto, nezadrživo, pohincati poput neukročena ždrijepca (ikav. *ždrīpca*).

žgambetāti, nesvrš. (pril. sad. *žgambetājući*, gl. im. *žgambetānje*) – 1. hodati u vrlo kratkoj odjeći, hlačama ili suknji, ističući golotinju nogu (tal. *sgambato*); 2. u hodu podmetati nogu suputniku (tal. *fare la sgambetta*); 3. hodati brzim i oštrim korakom općenito.

žvēnglati, nesvrš. (pril. sad. *žvēnglajući*, gl. im. *žvēnglanje*) – hodati zabacujući jednu nogu ispred druge.

žventulāti, nesvrš. (pril. sad. *žventulājući*, gl. im. *žventulānje*) – hodati ubrzano u hlačama širokih nogavica koje se povijaju oko nogu poput lepeza ili ručnih mahalica (tal. *sventolare* – mahati, vijati se).

UOBIČAJENI NAČINSKI PRILOZI UZ GLAGOLE KRETANJA

Radi što potpunijega, jasnijega i točnijeg oslikavanja ljudskoga kretanja pješke ili hodanja, uz glagole rabe se brojni prilozī. Evo pedesetak takvih čestih priloga navedenih abecednim redom: *bahato*, *bizero* (živahno), *brzo*, *čudno*, *čvrsto*, (otmjeno), *galantno* (uljudno), *gobasto*, *gospocki* (gospodski), *grbasto*, *huljajuće*, *lino* (lijeno), *na podrs* (tresući se i postrgujući nogama), *na poskok* (poskakujući), *neneormalno*, *nepažljivo*, *nesmotreno*, *nestabilno*, *normalno*, *odvažno*, *oholo*, *otmjeno*,

pažljivo, *pijano*, *pognuto*, *pogrbļeno*, *polako*, *pospano*, *potiho*, *prignuto*, *ravno*, *ritmički*, *sapeto*, *seljački*, *smišno* (smiješno), *šepavo*, *šlampavo*, *švrlavo* (nenormalno), *štuto* (umišljeno, uobraženo, uzdignuta nosa), *ubrzano*, *uobičajeno*, *usporeno*, *uspravno*, *vojnički*, *zadihano*, *zapuhano*, *zgrbljeno*, *zgrčeno*, *živahno*, *žustro* (čvrsto), *žvelto* (ubrzano) i dr.

Kad bismo navedenome pridodali i duševna stanja pješaka, npr. *bezvoljno*, *radosno*, *tužno*, *žalosno* itd., slika svakodnevnog izražavanja našeg običnog čovjeka bila bi daleko potpunija, no tada bi naš prikaz ove teme bio nekoliko puta opširniji, što ovom prigodom nije moguće objaviti.

ZAVRŠNE RIJEČI

Na temelju dugogodišnjeg zapažanja i bilježenja osobitosti govora čakavca na području južne i zapadne Istre, a ne na temelju literature – koje uostalom o toj temi nema – autor je ovim prikazom želio ukazati, prvo, na jezično bogatstvo narodnoga govora, i to uzevši u razmatranje samo izražavanje u vezi s glagolom *hodati* (ići), *pješačiti*; drugo, objasniti što točnije uporabu pojedinih glagola kretanja pješke; treće, potaknuti čitatelje na razmišljanje i razvijanje osjećaja za jezik, za ispravno i lijepo jezično izražavanje u svakoj prigodi.

Mutvoran / Momarano (foto: D. Krmac, 2002).

Skitaća / Schitazza (foto: D. Krmac, 2002).

Ovakvo osebujno izražavanje svojstveno je u prvom redu starijem pučanstvu na selu, dok je govor mladih naraštaja, osobito u gradu, iz dana u dan sve siromašniji. No danas ni na selu mladi ne razumiju mnoge od ovih navedenih izraza, a nekmoli da bi ih rabili u svome govoru. U to smo se uvjerali bezbroj puta u razgovoru s omladinom, pa i pismenim upitnicima (anketama) u pojedinim školama na navedenom području (Buje, Poreč, Rovinjsko selo, Kanfanar, Bale, Vodnjan, Divšići, Marčana, Krnica, Pula).

Gledano u cjelini, primijetili smo da se mladi naraštaji (omladina i njihovi roditelji) malo obaziru na izražavanje starijih (djelova), da ne mare za obogaćivanje svog izražavanja, već se, naprotiv, često služe jezičnim poštapalicama: *ovaj, pa, ništa* i sličnim tzv. jezičnim nametnicama (parazitima) i ponavljanjima istih izraza i misli.

Utješno je ipak to što nakon dugog razdoblja nametnutog i službenog zanemarivanja ili zapostavljanja čakavskih govora, pa i izravnih izrugivanja na račun čakavskoga izražavanja u svakodnevnome neslužbenom govoru, u novije doba u pojedinim mjestima i u školi oživljava interes za taj govor – izvorni i prvotni materinski nam jezik. U najemu nastaju i književna ostvarenja, upriličuju se susreti mladih dijalektalnih pisaca, dodjeljuju se nagrade i izriču priznanja takva najuspješnija ostvarenja, i tome slično. Ali stručni i znanstveni radovi o pojedinim čakavskim govorima još uvijek su rijetkost.

Neprekidnim izumiranjem vrijednih i razboritih staraca, danomice nestaje i izvorno bogatstvo naših mjesnih govora, zato je poželjno latiti se pera, zapisivati i tako spasiti od zaborava (izumiranja) ono što se još spasiti može. S tim u vezi naši bi stari u južnoj Istri rekli: "Ima posla Barbarigi!", a "Stumorine su pred vratima!", "Trdo je na ten svitu!" i "Nikad drugo u Marčanu!"

Što navedene izreke znače i kad se tako i slično govori?

Stari su Rimljani govorili: "Si duo dicunt idem, non est idem!" – što znači da kad dva govore isto, to nije sasvim isto, pa tako ni kad dva rade isto (npr. hodaju), to nije posve (jednako). U tome nalazimo i općepoznatu ljudsku tankočutnost, a kako je istarski čovjek radišan, mudar i osjećajan, on svu raznolikost svijeta oko sebe nastoji jezično točno obilježiti. Zato ima takvo mnoštvo izraza za hodanje, bilo da oni izražavaju radnju ili posredno pomoću metafora, aluzija i sl.

Jezik je najsloženije i najplemitije opće dobro koje je nestalo uzajamnim djelovanjem ljudskoga uma i fizičkoga rada. U bogatoj slojevitosti jezika vrlo važno mjesto pripada naglasku, pa jezikoslovci često ističu da je on "duša jezika" (govora), zato smo i mi obilježili govorni naglasak pojedinih izraza, no kako on nije svuda jednak, označili smo onu varijantu koja prevladava u govoru, a mjetimice i dvije kad su obje vrlo raširene.

Ovaj isječak iz vrlo složene istarske čakavštine završavamo parafrazirajući stihove pjesnika Petra Preradovića na početku ovoga rada te izjavljujemo: To je govor zavičaja moga!

Boljun / Bogliuno (foto: D. Krmac, 2000).

SINONIMIA E METAFORICA DEL VERBO "HODATI" (ANDARE) NELLE PARLATE DELL'ISTRIA MERIDIONALE ED OCCIDENTALE

Viktor BOŽAC

Università di Fiume, Facoltà di Filosofia di Pola, HR-52100 Pola, Via Mateti ć Ronjgov 1

RIASSUNTO

Sulla base di pluriennali osservazioni e rilevazioni delle specificità della parlata ciacava nell'Istria meridionale ed occidentale, ma non sulla base della letteratura – che d'altra parte manca in questo caso – l'autore ha inteso dimostrare: primo – la ricchezza linguistica della parlata popolare, prendendo ad esempio solo il caso dell'espressione connessa al verbo hodati (nel senso di andare), pješačiti (camminare); secondo – spiegare in maniera quanto più esatta l'uso dei verbi che esprimono il movimento a piedi; terzo - invitare i lettori alla riflessione e allo sviluppo del senso di lingua, in modo da ottenere una corretta ed elegante espressione linguistica in ogni circostanza.

Un'espressione questa che è caratteristica soprattutto dei più anziani nelle aree rurali, mentre la parlata dei giovani, specie in città, è di giorno in giorno più povera. Oggi tuttavia, anche nei paesi, diversi giovani non comprendono molte delle espressioni riportate, figurarsi inserirle nel proprio modo di esprimersi. Abbiamo avuto modo di rendercene conto varie volte di persona nel corso di colloqui con i giovani, ed anche grazie a questionari scritti (sondaggi), in alcune scuole dell'area interessata dalla ricerca (Buie, Parenzo, Villa di Rovigno, Canfanaro, Valle, Dignano, Divšiči, Marzana, Carnizza, Pola).

Osservando in generale, abbiamo notato che le giovani generazioni (i giovani ed i loro genitori) danno poco peso all'espressione degli anziani, che non sono interessati ad arricchire la propria espressione e che, anzi, usano spesso intercalazioni linguistiche come ovaj, pa, ništa, parassiti linguistici e la ripetizione delle stesse frasi e degli stessi concetti.

Consola il fatto che dopo un lungo periodo di trascuratezza imposta ed ufficiale o di poca cura della parlata ciacava, persino di derisione di quest'espressione parlata non ufficiale, di recente in alcune località e nelle scuole, si sta riscoprendo questa che è la lingua madre originaria. In questa lingua stanno nascendo opere letterarie, si organizzano simposi di giovani scrittori dialettali, si rilasciano premi e riconoscimenti per le opere migliori e via dicendo. Sono ancora piuttosto rare, invece, le opere scientifiche specializzate sul ciacavo.

Con l'incessante scomparsa di valenti ed agguerriti anziani, giornalmente sparisce anche la ricchezza originale dei dialetti locali. È perciò auspicabile prendere in mano una penna per annotare e salvare dall'oblio quello che è ancora possibile salvare.

Gli antichi Romani dicevano "Si duo dicunt idem, non est idem!", quando due dicono la stessa cosa non è lo stesso. Così quando due fanno la stessa cosa (ad esempio camminano) non lo fanno in modo uguale. In questo troviamo anche la ben conosciuta sensibilità popolare, e visto che l'istriano è operoso, saggio e sensibile, cerca di descrivere in maniera linguisticamente esatta tutta la varietà del mondo che gli sta attorno. Per questo esistono tanti sinonimi del verbo camminare, sia che esso esprima un'azione, sia se è usato in senso metaforico, allusivo, ecc.

La lingua è il bene comune più nobile e complesso, nato dall'influenza reciproca fra la mente umana e il lavoro fisico. Nella ricca stratificazione della lingua un ruolo molto importante è occupato dall'accento, tanto che i linguisti spesso rilevano come esso sia "l'anima della lingua". Per questo pure noi abbiamo registrato l'accento di alcune espressioni, ma visto che esso non è uguale dappertutto, abbiamo riportato la variante dominante e, in alcuni casi, le due varianti più diffuse.

Parole chiave: parlata ciacava, verbo "andare", forme verbali, sinonimi, metafore, lingua d'uso, Istria meridionale, Istria occidentale